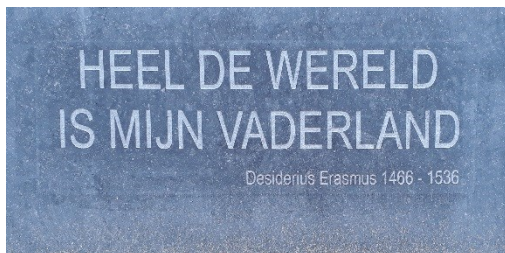

door Paul Seesink (Dordtse Rotterdamert)

Een bekend citaat van Desiderius Erasmus Roterodamus siert sinds 2017 een gevel op de Dordtse Stadswerven.

Aan de Werf van Gips bevindt zich in het trasraam van een woning een grote hardstenen gedenkplaat met het adagium van Erasmus "Heel de wereld is mijn vaderland". Als Rotterdammer met een natuurlijke interesse in deze Rotterdamse schrijver, theoloog en humanist, dringt bij ons het 'wie, wanneer en waarom?' op.

Wij bezoeken de eigenaren-bewoners van de woning.

Gevelstenen

Op Werf van Gips 316 lieten Marieke Hoekstra, docent aan Avans Hogeschool en Jasper Meijer, projectdirecteur Nieuw Amphia en bedrijfsmanager Amphia Ziekenhuis, daar hun huis bouwen. Wandelend door de Dordtse binnenstad troffen ze veel gevelstenen aan. Opvallend genoeg altijd op oude gevels. Geïnspireerd daardoor wilden zij een eigentijds steentje bijdragen aan dit oude gebruik. Hun woning kwam gereed in 2017 en is voorzien van een hardstenen trasraam. Een 73 cm hoog plint, als overgang van de geglazuurde bakstenen gevel naar de bestrating. De plint toont nu een 125 cm brede gevelsteen in hetzelfde materiaal.

Citaat

Moeilijk was het om een aansprekend, kort, maar krachtig citaat te vinden. Eerder zochten Marieke en Jasper dat bij uitspraken van Dordtse schrijvers. Uiteraard ook bij Top Naeff. Er werden genoeg citaten gevonden, maar helaas voldeden ze niet aan hun wensen. Daarnaast hadden Engelstalige quotes niet hun voorkeur. Als Rotterdammers kwamen zij uiteindelijk bij de zestiende-eeuwse Erasmus uit. Deze grote schrijver en vertaler had al een lange tijd de belangstelling van Marieke. Het zichtbare bewijs staat op haar wandkast. Een kleine bronzen Erasmus-buste van de bekende Haarlemse beeldhouwer en medailleur Eric Claus *1936.

Voorbeeld

Erasmus verdiepte zicht in andermans standpunten om van hen te leren. Dogmatisme en fundamentalisme wees hij af. Erasmus had ook niets met fanatisme. Hij pleitte voor geweldloos burgerschap. Hij streefde naar de vorming en scholing van echte wereldburgers. Naar mensen die uitgaan van een vrije gedachtewisseling; die kritisch denken en tolerant zijn. Die respect en verantwoordelijkheid tonen voor de medemens en zijn omgeving. Rechtvaardigheid, vrede en geweldloosheid waren Desiderius Erasmus' idealen. Dit alles, wat wij nu in Nederland, in Europa nodig hebben om tot een leefbare

multiculturele samenleving te komen, spreekt Marieke en Jasper aan. Na bijna 600 jaar kan Erasmus iedereen tot voorbeeld zijn.

In steen gebeiteld

Hoewel Erasmus Roterodamus zelfs in zijn ondertekeningen liet blijken een Rotterdammer te zijn, voelde hij zich toch een echte wereldburger. De Dordtse wijk Stadswerven ligt aan een druk waterkruispunt. De stroom van de Beneden Merwede gaat daar over in de Oude Maas en De Noord. Van daaruit is de hele wereld bereikbaar. Ook dat meegewogen kwamen Marieke en Jasper op Erasmus' uitspraak 'Heel de wereld is mijn vaderland'; "Quævis terra patria" (Adagio 1193).

In een brief van 1 februari 1523 schreef Erasmus aan de Brugse Humanist en priester Marcus Laurinus: "Me velle civem esse totius mundi, non unius oppidi"; Ik wil burger zijn van de hele wereld, niet van één stad. Hij zag heel Europa als zijn vaderland.

Mogelijk werd deze vertaler van oude handschriften tijdens zijn werk geïnspireerd door de Romeinse filosoof Seneca. Die schreef in zijn brief 28: "Non sum uni angula natus, patria mea totus hic mundus est"; Ik ben niet voor één uithoek geboren, deze hele wereld is mijn vaderland.

Statenbijbel

Dordrecht is onder meer bekend van de Statenbijbel van 1637. Interessant is dat de Statenvertalers werkten met de zgn. 'Textus receptus' van Erasmus. Hij publiceerde tussen 1516 en 1535 vijf edities, waarvoor hij veel Griekse handschriften had verzameld. Na jaren studie en vertaalwerk moest de bijbelbiograaf, die ijverde voor kritische bijbellezers, concluderen dat de katholieke bijbel, de Vulgaat, helaas veel fouten en vervalsingen bevatte. Dat werd door Rome niet in dank afgenomen. Op het Concilie van Trente (1545-1563) werden in 1546 onder leiding van paus Paulus III teksten van Erasmus tot verboden lectuur verklaard en de Vulgaat tot maatgevende bijbel uitgeroepen. Erasmus was een dwarsdenker en voor de Rooms-Katholieke Kerk een dwarsligger. Hoewel hij daartegen geprotesteerd zou hebben, wordt deze filoloog nu beschouwd als de voorloper van de reformatie die in 1517 begon met het protest van Maarten Luther tegen de leer van de Rooms-Katholieke Kerk. Misschien zou de Rotterdamse theoloog nu een remonstrant kunnen zijn.

Erasmus in Dordrecht

Dankzij Marieke Hoekstra en Jasper Meijer is, na bijna 500 jaar, Erasmus ook in Dordrecht zichtbaar. Het citaat dat zij kozen is nu niet alleen in neonletters te zien op de gevel van de Rotterdamse Centrale Bibliotheek, maar staat ook voor altijd binnen de oudste stad van het toenmalige graafschap Holland in steen gebeiteld. Dordrecht, dat door authentieke Maasstadbewoners ook wel Rotterdam-Zuid-Zuid wordt genoemd.

■

Dordrecht, 2021 – © www.seesinkweb.nl